

DE LANDBOUWER

Maandblad voor Buitenlieden

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor zes maanden: 35 Centiemen

REDACTIE EN ADMINISTRATIE

GARENPLAATS, GENT.

Ongeteekende brieven worden niet opgenomen

AANKONDIGINGEN:

Prijs volgens Tarief, voorop betaalbaar

OPHITSINGEN!

Ons broederorgaan *Le Peuple* (Het Volk), van Brussel, schreef eenige dagen geleden, dat het beste middel om de socialistische leerstelsels op den buiten te verspreiden, hierin bestond, van aan onze broeders van den buiten goedkope waren te gaan ver-
koop, voortkomende uit onze samenwer-
kende inrichtingen.

Wat kwaad stak daarin?

Volstrekt geen, integendeel, de buiten-
lieden zouden er profijt uit trekken, goede
en goedkope waren hebben voor hun geld.

En nochtans geeft dit artikel aanleiding
tot een slecht ophitsend artikel, verschenen
in *Het Recht*, opgesteld door den heer Hector
Planquaert.

Ziehier wat *Le Peuple* geschreven had en
waarin die brave christen-demokraat stof
vindt om onze broeders van den buiten op
te ruïen:

» De boer is zeer spaarzaam en geïnteres-
seerd. Het wantrouwen beheerscht hem.

» Hij kent niets dan zijnzintrest, en of
gij jood of mahomedaan zijt, als hij van
uwen persoon of van uwe partij iets ver-
hopen mag, zoo zult gij welkom bij hem
heeten.

» Het materiaal, voor het vervoer der
koopwaren dienende, moest met den naam
der socialistische samenwerkende Maat-
schappij gemerkt zijn; dat zou de boeren
de kracht onzer inrichting bewijzen. En de
boer is, van zijnen aard, zeer negatief om zich aan
de zijde van den sterke te scharen. Hij veracht
altijd wat zwak of arm is.

» Het is volstrekt noodzakelijk dat de
redenaars en de propagandisten der werk-
manspartij zich niet overgeven aan aanvallen
tegen de geloofspunten van den godsdienst!

In wat beleedigen wij daardoor de buiten-
lieden?

De boer is spaarzaam; welnu, maken wij
er hem een verwijt van? Geenszins, intege-
deel, wij willen zijne spaarzaamheid aan-
moedigen door hem goedkope waren te
verschaffen.

De boer is geïnteresseerd, dit wil zeggen:
hij staat voor zijn profijt. Duiden wij hem
zulk ten kwade?

Volstrekt niet, te meer, omdat de buiten-
mensch, arm zijnde, wel doet van zijn profijt
te beminnen.

De boer zou koopen aan een jood of aan
een mahomedaan. Waarom niet?

De rijken doen het wel, waarom zou een
arme mensch het niet mogen doen?

De boeren moeten wel hunne dure pach-
ten betalen aan heeren die niet gelooven,
waarom zouden zij dan niet goedkoop
mogen koopen aan menschen die anders den-
ken dan zij?

De boer is van zijnen aard genegen zich
aan de zijde van den sterke te scharen en hij
veracht wat zwak en arm is.

Daarin is de buitenmensch de eenige niet.
Het is eene menselijke kwaal partij te
kiezen voor den sterke.

Van jongs af hebben de sterkste kinderen
de meeste kameraden.

Wij zeggen daarom niet dat het wel ge-
daan is, maar het is de boer alleen niet die
met deze menselijke ondeugd behebt is,
de stedelingen hebben ze ook.

En het is hier duidelijk zichtbaar, dat het
woord verachting gebezigd is, met het
oog op de zwakke partijen en niet op den
afzonderlijken mensch.

Le Peuple raadt de socialistische redenaars
aan den godsdienst niet aan te vallen.

Ons broederblad heeft duizendmaal gelijk
en wij geven onze sprekers denzelfden raad.

Elkeen is vrij van zijne godsdienstige
meening en wij willen, dat deze der buiten-

lieden zoowel geëerbiedigd wordt als onze
eigene overtuiging.

Alleen wie de vrijheid van anderen lief
heeft, is zelve de vrijheid waard.

Ware het nu nog dat de godsdienst het
middel ware om het lot van den landbouwer
te verbeteren, maar dat heeft in de zaak vol-
strekt niets te zien, want de godsdienst is
maar eene kwestie die het hiernamaals be-
treft, en wij strijden voor ons recht hier op
de wereld.

Ziedaar nu waarom M. Planquaert en
Het Recht in een katholiek blad schreef:

» Wij willen U, Boeren, de voornaamste
zinsneden van dat artikel eens onder de
oogen brengen. Als gij dat gelezen hebt,
zult gij weten hoe de socialistische over u oor-
deelen, en, als zij dan afkomen, ze tusschen
uwe forsche armen zoo hartstochtelijk tegen
uw hart drukken, dat ze zullen kermen om
los te komen.

Wij hebben U nu zelve die voornaamste
zinsneden uit het artikel gegeven.

Antwoordt nu, buitenlieden, of er daar-
voor reden bestond u op te maken om ons
tegen uw hart te drukken tot wanneer wij
kermen, in andere woorden, om ons te slaan
en te mishandelen?

Wij aarzelen niet te zeggen, dat zulke op-
hitsingen laf zijn!

In een land als België heeft men de druk-
pers om zich te verdedigen, en slagen rechten
niet. Daarbij is zulk gedrag niet christelijk.

Christus bekeerde de menschen met goede
woorden en niet met slagen. Hij predikte de
zachtmoedigheid en de liefde, zelfs tegen-
over de vijanden.

Diegenen die ophitsen tot dien broeder-
moordenden strijd van slaven van den buiten
tegen slaven van de stad, dat zijn geen goede
menschen, geen oprechte christenen, het
zijn huichelaars.

VOORUIT afgebrand!

Duizenden buitenlieden kennen de schoone
magazijnen der samenwerkende Maatschap-
pij VOORUIT, die te Gent op de Vrijdag-
markt stonden.

Welnu, duizenden zullen nu ook vernoe-
men hebben, dat deze schoone instellingen
Zaterdag namiddag, 30 Mei, afgebrand zijn.

Het vuur werd bemerkt op het tweede
verdiep, dienende tot atelier der naaisters.

Hoe de brand aankwam weet niemand,
maar er op dit uur niemand aanwezig was.

Het vuur heeft zulke spoedige uitbreiding
genomen, dat de twee bovenverdiepingen
tot asch verbrandden en de ondersten veel
leden door het water.

De werklieden deden goed hun best om
te redden wat er kon gered worden, en velen
weenden van verdriet omdat hun lokaal
brandde.

Gelukkelijk zijn er geene persoonlijke
ongelukken te betreuren en is de stoffelijke
schade door verzekering gedekt.

Vooruit's nieuwe Magazijnen

VOORUIT heeft reeds zijne nieuwe Ma-
gazijnen geopend in zijn oud lokaal op de
Garenmarkt.

Evenals op de Vrijdagmarkt is er alles te
verkrijgen aan genadige prijzen voor goede
koopwaren.

Bericht aan onze vrienden en kalanten
van den buiten.

Wat de Gentsche socialistische betreft, die
zullen hun best doen, om door eendracht en
werkzaamheid zoo spoedig mogelijk een
groot en schooner lokaal op te richten.

De Schoenmakerij is gevestigd in

het achtergebouw van ons afgebrand lokaal,
aangezien dat deel niet aangetast werd.

Ingang langs het klein straatje in de Zuivelstege.

De Pachten

Het wordt met den dag klaarder dat het
eenige doeltreffende middel om den toestand
der landbouwers te verbeteren is: de wet-
tige afslag der pachten, op de grondslagen,
door de heringelichte landbouwcomices aange-
duid.

De christen democraten gevoelen dit wel;
maar, hier zooals in de kwestie van het mini-
mum van dagloon, zijn zij gevangen door hun-
nen eerbied voor den kapitalistischen eigen om
en weigeren zij den noodzakelijken doorlaaten-
den maatregel te nemen.

Priester Daens heeft in de Kamer verklaard,
dat men de pachten van de goederen der open-
bare besturen moet verlagen, zooals die van
de godshuizen, de Weldadigheidsbureelen, enz.

Als het zoo is, des te eerder voor de Encycliek.
Want wij achten dat de ontwerpen van pries-
ter Daens in deze — wij gissen zijne strekking
stellig niet — uitloopen op een toestand, die
niet van hatelijkheid is vrij te pleiten, en die
wij er aan houden in 't licht te stellen.

De eenige goederen, welks opbrengst priester
Daens wil beperken, zijn juist die der armen.

De godshuizen en de bureelen van weldadig-
heid vullen grootendeels hunne kas met de
opbrengst der verpachting van hunne domeinen.
De huurprijs daarvan verlagen, is eene leemte
in het kapitaal der armen.

De christen democratie denkt dus den nood
der landbouwers te vermindren ten nadeele
van de hulp aan zieken geschonken en der toe-
lagen welke men aan de noodlijdenden schenkt.
Ziedaar iets dat wij niet aarzelen te brandmer-
ken.

Wat de grondeigenaars betreft, zij die de
boeren tot de ellende doemen en den landbouw
naar het bankroet voeren, die hebben van pries-
ter Daens niets te vrezen. Hij strekt zijne be-
schermdende hand over hen uit en plaatst hen
onder de bescherming der Encycliek.

Wat is dat voor eene ongezonde leer, die,
onder voorwendsel van democratie, er aan
denkt de ongelukkigen te bezwaren, en zich tot
verdediger van de uitbuiters opwerpt?

Stelt men zich wel voor hoeveel misbruiken
dit christene uitwindsel op onze buiten zou
doen ontstaan?

Ziet men het groote veld van bevoorrechtig-
ing, geopend voor de bescherming der kasteel-
heeren? Aan de onwaardigen, die genoegzaam
geest van onbetrouwbaarheid zonden betoonen
tegenover de kleine dorpsnotabelen, zouden de
openbare gronden voorbehouden worden, tegen
onaanzienlijke pachten. De boeren, de eenvou-
dige politieke tegenstrevers, zouden voor altijd
uitgesloten worden van de gunst om den collec-
tieve grond te verkrijgen. Men zou er aldus toe
komen eene hervorming te herscheppen in een
nieuw werktuig tot overheersching en tot eene
bron van twist en tweedracht.

Van twee dingen één: ofwel is de verlaging
der pachten een wettig en doelmatig middel
om een weinig meer welzijn te schenken aan
de landbouwers; ofwel bereikt het dit doel
niet.

In het tweede geval moet men dit middel ver-
werpen, vooral voor de goederen der armen, en
het in 't bijzonder: toepassen op de groote para-
sieten van den buiten.

Dit is de dubbele vraag, eenvoudig en streng
logisch, welke de landbouwers, zoowel als de
socialisten, zich zullen stellen.

De Betooging van 15 Oogst

Ons krijgstersel is zondanig verfoeilijk, dat
het op dit oogenblik menschen van de meest
uiteenlopende gedachten in 't barnas jaagt,
van de militaristen van het Hof tot de Jonge
Wachten der Werklieden-Partij.

Brussel zal dit jaar twee betoogingen zien
tegen de plaatsvervangende, op 13 Juni en op
15 Augustus.

De betooging der harenmutsen is de eerste:
oud-onderofficieren en gepensioneerde gene-
raals, vergezeld door onze doctrinaire burg-

graven, op zoek naar een kiesplatform, en door
al de behouders die bang worden voor de zorge-
loosheid der regering, die de verdediging van
het land aan huurlingen, en het behoud van de
kapitalistische orde aan de kinderen van het
proletariaat overlaten.

Zij zijn het met ons eens op één punt: de
afschaffing van het voorrecht van het geld;
maar zij zijn geheel en al en onveranderlijk
oneens met ons op al de andere punten; want
zij willen juist wat wij niet willen: de ver-
zwaring der krijgslasten, van den ondragelij-
ken last die op de schouders van de werkers
drukt.

De betooging van 15 oogst beteekent intege-
deel, niet alleen de gelijkheid van het geld;
gewapende natie, — zoolang de noodzakelijk-
heid ons de verplichting zal opleggen voor onze
ve deliging te zorgen, — maar nog en vooral:
de steeds grooter wordende protestatie van het
proletariaat tegen den oorlog en tegen de maat-
schappelijke oorzaken van den oorlog.

De militaire kwestie is inderdaad onafscheid-
baar van de maatschappelijke kwestie.

Zij is niet alleen van belang voor de zonen
van welkeden en boeren, door de kazerne be-
dreigd of gevangen gehouden, of voor diegenen
welke hunne afwezigheid beweenen of beven
bij de gedachte aan de scheiding.

Er is feitelijk niemand die niet lijdt, in zijn
hart of in zijne beurs, door dien staat van ge-
wapenden vrede welke westelijk Europa er in
gelukt voorloopig te behouden — men weet ten
prijze van welke schandalen — maar die van
het eene oogenblik tot het andere tot een inter-
nationalen oorlog kan komen, zooveel men-
schenlevens wegmakende, als onze budgetten
van oorlog bedden miljoenen franken verslinden.
Ook is er geene brandender en dieper vraagstuk
dan de militaire kwestie, die voor alles de ver-
vaarlijke toestand, eigen aan het kapitalis-
tisch stelsel, tastbaar zal aantoonen.

De bourgeois heeft steept, geene oorlogszuch-
tige ziel. Nijveraard of koopman, heeft hij in het
algemeen een tegenzin voor sabelslepers en
ijzervreters.

Wel stemt hij er in toe, van tijd tot tijd
zijn geweer der garde-civie op te nemen, om
zijn eigendom te verdedigen en eenige proleta-
ren neer te schieten; maar, naar gelang het
kapitalisme zich over de wereld uitbreidt, de
grenzen wegvagende, door de bestendige inter-
nationalisering der gemeenschaps- en vervoer-
middelen, komt een denkbeeld van de toekomstige
oorlogen des te gruwelijker voor, daar het
volkeren tegenover elkaar zou stellen, die
maakt beter en beter leeren begrijpen en be-
minnen.

Van daar de congressen van den vrede, de
min of meer platonische betoogingen ten voor-
deele der ontwapening, de krokodillentranen
welke de militaristen verplicht zijn te storten
wanneer zij kanonnen en pantserschepen vra-
gen; de steeds talrijker toetredingen der par-
lementairen tot het internationaal scheidsrech-
terdom.

Dit alles beantwoordt natuurlijk aan iets dat
echt is. Het is niet twijfelachtig dat het kapita-
listisch wereldburgerdom den weg opent voor
de internationale aller volkeren, zooals de kapita-
listische samentrekking den weg baant voor
de maatschappelijke toeëiening der kapitalen.

Maar, tezelfdertijd dat de ontwikkeling der
nijverheidsbeschaving in aller hart den afschuw
voor den oorlog en het militarisme vergroot,
prikkelt de kapitalistische evolutie de vijand-
schap tusschen de concurrerende volken, de
vijandige klassen, en de afzonderlijke personen,
die zonder weerhouding overgeleverd zijn aan
al de strengheden van den strijd voor het be-
staan.

Het is deze vijandschap, — die alleen ver-
dwijnen, zal niet met het kapitalistisch stelsel, —
dat noodzakelijker wijze het behoud der staande
legers vergt, om de voorrechten der leidende
klassen te verzekeren, om met behulp van ka-
nonnen nieuwe uitwegen te openen, of om, in
een buitenlandschen oorlog, eene afwijking te
zoeken voor de bestendige bedreiging van den
maatschappelijken oorlog.

Tegen het militarisme protesteeren, is dus
protesteeren tegen de maatschappelijke organi-

satie in haar geheel en het voornemen bevestigen, om dezelfde geheel en al te hervormen.

Ook is het noodig dat op 15 oogst de Werkliedenpartij die betoogingen hernieuwe, die zoo doelmatig de komst van het algemeen stemrecht hebben voorbereid.

Over vier jaren zijn duizende menschen te Brussel kunnen opwankelbaren wil komen uitdrukken, om de politieke gelijkheid te veroveren.

Wij koesteren de vaste overtuiging dat zij thans nog talrijker zullen komen, want de Werkliedenpartij is sedert 1893 met reuzenstappen vooruitgegaan. Zij zullen met dezelfde krachtvaardigheid hunnen wil komen uitdrukken om vooreerst de gelijkheid te verwezenlijken en vooral de afschaffing der krijgslasten, die als een looden mantel op de schouders drukken van het proletariaat.

Maar, opdat die uitslag bereikt worde, moeten onze vrienden zich herinneren dat zulke betoogingen niet onvoorbereid kunnen plaats hebben en dat het van nu af aan noodig is, dat men zich bezig houde met, in al de plaatsen des lands, de noodige gelden te verzamelen voor de reis naar Brussel.

De eerste rol in dit werk moet gespeeld worden door de socialistische Jonge Wachten.

Maar zij moeten ook kunnen rekenen op geheel de Werkliedenpartij, om hen in hunne pogingen te steunen en in de straten van Brussel een geheel volk zonder wapens te brengen, een gansch leger zonder geweren, dat aan de leidende klasse zijn wil komt betekenen, gedaan te maken met een stelsel, dat de armen verplicht te dienen voor de rijken, de jongelingen dwingt de schoonste jaren van hun leven in de kazerne door te brengen, de werklieden dwingt te leeren hoe men andere werklieden, landgenooten of vreemdelingen, vermoordt.

Wij doen dus een beroep op de medehulp van allen. Geene meeting mag gegeven worden zonder dat onze gezellen spreken van de militaire kwestie en de betooging.

Dus allen naar Brussel! En ondertusschen hopen wij dat ieder zijn plicht zal doen!

E. VANDERVELDE.

Een Soldatenbrief

X..., Juni 1897.

Beste Vrienden,

Zooals gij misschien weet worden in de kazerne wekelijks eenige uren gewijd aan theoretische onderrichtingen. Vroeger liep dit over allerlei dienstonderrichtingen, als de graden, de samenstelling der wapens, de garnizoensdienst, enz.

Tegenwoordig is het programma verrijkt met voordrachten tegen het socialisme of liever smaad- en scheldwoorden tegen hetzelfde.

Eenige dagen geleden sprak een onzer luitenant, een gekende socialistenvreter, over de rol der soldaten in tijde van werkstaking.

Hij begon zijne inleiding met de communards uit te schelden voor lafaards, moordenaars, enz.

De man wond zich zelf op, hij kreeg al de kleuren van den regenboog en riep ten slotte:

« Wat zoudt gij doen, wanneer de werkstakers ongeduldig (het woord is onbetaalbaar. Red.) worden, hetzij door de uitdagingen der gendarmen, hetzij door honger? Zoudt gij niet gehoorzamen aan de bevelen uwer oversten, wanneer wij u bevelen er in te schieten en te kappen, tot wanneer dat canaille weer gedwee aan 't werk gaat? »

Allen zwegen, verstomd en treurig aangezien over zulke gemeene en laffe taal.

De held, ziende dat hij geen bijval genoot, begon eene uiteenzetting van verschillende redenen, die volgens hem deze moordenen moesten wettigen.

« Is het niet de schuld der werkstakers dat anderen belet worden te werken? »

« Is het niet hunne schuld dat gij uwe geliefkoosde kazerne moet verlaten, om bij die Walen geen oogenblik rust te genieten? »

« Is het de schuld niet der werkstakers dat de soldaten, die in de lucht schieten, andere menschen treffen, die er geen schuld aan hebben? »

« Is het de schuld niet dat gij ginder bij die keikoppen slechter gevoed zijt dan hier? » (1)

Op deze schitterende (?) argumenten acht ik het onnoodig hier te antwoorden.

De man meende geheel overtuigend geweest te zijn, want hij riep ten slotte geheel plechtig uit, dat iedereen, nu zijn gedacht moest bijtreden.

Voor de lezers van Vooruit is dit alles voldoende om te weten wie den klassenstrijd

(1) Tot inlichting der lezers van de Landbouwer wil ik hier zeggen, dat wij ternauwernood voedsel genoeg krijgen om niet van honger te sterven. Reeds drie maal reklameerden wij, doch bij elke verandering v. slechte het nog. Nu krijgen wij eene soort van vriend schaapvleesch, welke ik niet eten kan.

predikt, toegepast op de wredeste en de moorddadigste wijze.

Ik wilde de aandacht er op roepen hoe de broederlijkheid en de naastenliefde gepredikt worden onder een christelijk gouvernement.

Wat de uitslag dezer voordrachten betreft, hij is juist 't verkeerde van hetgene men ervan verwacht.

Werkjongens verafschuwen die taal en zij leert hen klaar zien in de ware strekkingen van het militarisme, zijn doel en zijne midelen.

Toen wij op de kamer waren, zegden talrijke jongens: Nooit zullen wij op onze broeders schieten en ik besloot de gezegdens mijner kameraden met de spreuk van het evangelie:

Met wil of met werken
Slaat niemand dood

Een Piot
X.

Partijgenooten, overweegt dit schrijven en gedenkt de antimilitaristische betooging van 15 Augusti te Brussel.

Klachten van een boerenwerkman

Het was op Zondag 6 Mei van het jaar 189... dat ik mij, ten gevolge eener uitnodiging van een mijner vrienden van buiten, op weg bevond naar de groote gemeente O.

Te D... van den trein gestapt, zette ik den weg naar de plaats mijner bestemming te voet voort.

Welhaast achterhaalde ik eenen man in wiens gezelschap ik hoopte eenigen tijd mijne reis te kunnen vervolgen.

Aanvangende met het weder en den tijd, hadden wij weldra een gesprek aangebonden, dat in vlotkracht aanwon naarmate onze weg inkortte.

Al spoedig wist ik dat mijn gezelschap van G... was en een huis bewoonde waarbinnen men tegen regen en wind minstens zoo goed bevrijd was als in December onder 's pastoors notelaar. Hij verklaarde mij ook dat hij bij eenen rijken boer wrocht bij wien hij winter en zomer van 5 ure 's morgens aan het werk moest zijn, waarvoor hij heele 63 centiemen (zeven stuivers) daags kreeg.

Met die daghuur moest hij vrouw en kinderen onderhouden en huishuur en landpacht bezorgen. De Zon- en heiligheden verdiende hij niets, en er kwamen er zooveel in het jaar, zuchtte hij.

En dan vervolgde hij zijne redeneering:

« Wanneer men de boeren hoort spreken, gaan allen van jaar tot jaar achteruit; alles wat zij moeten koopen is duur en vervalscht en wat zij te verkoopen hebben is geen geld waard. De eigenaars geven geen en slechts eenen onbeduidenden afslag op de pacht-sommen en op de belastingbijetten bestatigt men immer stijging en nimmer de minste daling.

« Als de boeren reeds aldus klagen, hoe moeten wij ons dan uitlaten, die bij hen ons bestaan, het brood van vrouw en kinderen moeten verdienen? »

« Gij zult wel gelooven dat er niet veel boter kan bij zijn... »

« In de stad hebben de werklieden hunne vakverenigingen, alwaar zij hunne grieven komen blootleggen en bespreken, maar niemand denkt aan het lot van den boerenwerkman, en nochtans heeft deze meerderheid in de arbeidende klas.

« Maar ook, wie zou de eerste zijn om op den buiten eene vrije vereeniging voor werklieden tot stand te brengen? Bij het eerste dat er van zou uitlekken, zou zich het gansche dorp tegen hem opheffen, de rijken uit vrees hunne macht te zien besnoeien, de armen gedwongen door de rijken. Het denkbeeld werd reeds in zijne geboorte versmacht. Evenals de slaven in Amerika, tijdens den bevrijdingsoorlog, op last hunner meesters tegen hunne bevrijders vochten, zoo ook zouden de boerenwerklieden, tegen hart en wil, partij kiezen tegen dezen die hen op de mogelijkheid zouden wijzen zich uit de klauwen hunner uitbuiters te wringen. Neen, op den buiten kunnen geene vrije werkliedenbonden opgericht worden; daartoe is reeds eene zekere mate van vrijheid noodig en de boerenslaaf leeft gekluisterd aan handen en voeten... Hij woont in het huis van den eene, pacht een lap grond van den andere, heeft vrouw en kinderen of oude ouders te onderhouden. Er is altijd iemand ziek: slecht gevoede kinderen en in gebrek verouderde lieden zijn teer.

« En tot wien Wendt men zich dan in zijnen nood, tenzij tot zijnen meester, den boer bij wien men werkt, tot den kasteel-

heer, den pastoor, het armbestuur, enz...? En eens dat men een beetje hand boven water heeft, zou men er aan denken zijne vrijmaking te behartigen...! Het zou voorzeker in den winter niet zijn, want alsdan vrees men maar immer al te wij gemaakt te worden... Van den rijke vooral willen wij dan veel verdragen. Wij veinzen zijne knevelarijen niet te voelen, zijne loimpheden niet te hooren.

Immers, hij verlangt niets zoozeer dan ons het geduld te doen verliezen en tegen hem in woede te doen ontsteken. Alsdan zou hij meenen ons met volle recht van zijn hof te mogen schuppen, want met zijne tergerijen en ruwheden beoogt hij slechts dit doel. In den winter heeft hij altijd volk te veel. Wee dengene die hem in den zomer heeft durven te na spreken... »

« Ziedaar hoe het met ons, boerenwerklieden, geschapen staat: wij zwogen weken aan weken, jaren aan jaren en kunnen de almoezen niet ontberen... Zoo leven wij in aanhoudende slavernij, in gedurige vrees... »

En treurig gestemd vervolgden wij zijwend onzen weg langs de eenzame baan.

In een volgend nummer zullen wij antwoorden op de klachten van den boerenwerkman.

Mos in 't gras

Grasland baart dikwijls zorg. Nu eens doet de winter er schade aan, dan komt er te veel onkruid in, dan weder zit het vol mos, en 's zomers gebeurt het menigmaal dat 't gras verbrandt.

Aan deze onaangename toestanden hebben wij echter dikwijls zelf schuld. Waar wij verkeerde zaden kiezen, loopen wij groot gevaar dat de winter nadeel doet. Als men in 't najaar het gras lang laat staan, rot het gewoonlijk 's winters.

Onkruid moet altijd in zijn begin onderdrukt worden. Heeft het zich al door eigen zaad verspreid, dan is alle moeite vergeefs. Ook als 't grasland vol mos komt, zijn wij er vaak zelf de schuld van. Onze grond is te koud, te ruw; veel mest en veel kalk hadde dien beter gemaakt.

Mos in het grasland is in elk geval het onaangenaamste wat er is, en — als de rechte middelen niet worden toegepast, ook het langdurigste kwaad.

Hiermede wordt niet bedoeld om — ten einde het mos uit te roeien — eenvoudig een nieuw grasland aan te leggen. Dat is wel een afdoend middel, maar het kost te veel en bevalt daarom niemand.

Men kan het mos ook op andere wijze vernietigen en wel door ijzervitriool. Hier van lijdt het gras niet, integendeel is het er zeer mede gebaat, wat te zien is aan het frische groen dat er door opkomt.

Van ijzervitriool neemt men voor 1 hectare 350 kil. 't Is geen duur middel en eene proef kost al heel weinig. Het ijzervitriool stampst men fijn, zoodat het gelijkmatig verdeeld en als poeder of meel kan uitgestrooid worden.

Voor kleine oppervlakten kan men het ijzervitriool ook in opgelosten vorm toepassen, vooral dan, als in 't begin van 't jaar de aanwending verzuimd is. Men geeft dan 1/2 kilo opgelost in 60 liters water voor elke 14 vierkante meters. Het mos wordt zwart door 't ijzervitriool.

Voor grasland, dat niet al te best door den winter gekomen is, maar toch geen last van mos heeft, is compostaarde het beste middel om het weer op streek te brengen.

Grasland houdt over 't geheel van compost en is er ook 's zomers dankbaar voor. De aanwending ervan is gemakkelijk. Men bakt met de egge den grond terdege op, strooit er compost over en 't werk is afgevoerd, als men ten minste niet op de kale plaatsen wat graszaad wil zaaien, wat vóór het uitstrooien van den compost in den openge-scheurden grond plaats heeft.

Compost belet ook 't doodwintren van 't grasland. Daartoe wordt het in 't najaar uitgestrooid, als 't gras recht kort afgemaaid of geschooren is. Dik behoef het niet te liggen, een halven vinger dikte is voldoende, iets minder is ook al goed. Het gras spruit daaronder uitstekend uit, omdat het krachtig wordt van de voedende bestanddeelen van den compost, en door de sneeuw als een warm dek is beschut.

Men behoeft niet te vreezen dat compost onkruid aanbrengt, indien men althans goed bewerkten compost heeft. Het te voorschijn komende onkruid wordt bij voortdurend graszoden en op gazons bij het bijna wekelijks maaien vernietigd.

Links en Rechts

Vervalsching der eetwaren. —

Door de regeering wordt tegen de vervalsching der levensmiddelen streng gewaakt.

In de laatste jaren zijn de wettelijke bepalingen merklijk verscherpt. Het toezicht is veelvuldiger en het onderzoek strenger.

Vanwege de regeering werden in 1895 niet minder dan 49,896 onderzoeken ingesteld en 74,904 in 1896.

Tal van processen-verbaal wegens overtredingen der wet, door de vervalschingen van levensmiddelen, werden opgemaakt. De meesten voor verkoop van vleesch, schade-lijk voor de gezondheid, vervalschte melk, margarine in plaats van boter, vervalscht brood, vervalschte azijn, bier en meel.

In 1895 hadden 1461 veroordeelingen wegens vervalschingen van levensmiddelen plaats, tegen 1398 in 1896.

De scheikundige onderzoeken brachten aan het licht dat, van 602 stalen melk, er 392 vervalscht waren en 90 kwamen verdacht voor.

Van de 667 stalen boter waren 383 vervalscht en 68 verdacht. Van de 241 oliën waren er slechts 25 zuiver. Van de 148 stalen meel waren 118 vervalscht. Van de 101 stalen suikerij waren 53 met allerhande vreemde-soortige en nietswaardige bestanddeelen vermengd, meestal delfstoffen. Van de 92 stalen saffraan waren er niet minder dan 82 vervalscht.

Met den azijn was het ook treurig gesteld; het onderzoek bracht aan het licht dat van de 140 stalen slechts 36 zuiver waren. Van het bier bleken 176 van de 312 onderzochte stalen vervalscht te zijn. Eindelijk van 115 stalen chocolade waren 70 vervalscht.

Bieën. — In het jongste nummer van het Nederlandsch Landbouwblad komt een belangwekkend artikel over het nut der bieën voor:

Eer nog de invloed der insecten verklaard was, zegt het blad, hadden onze voorouders opgemerkt dat de nabijheid van eene biehal den boomgaard geluk aanbracht. Men moest het eens gezien hebben met welke zorg men voor de gelukaanbrengende biehal schermde! En nu, omdat de bieën niet meer in zulk groot getal de boomen en de gewassen bezoeken, ziet men ook de opbrengst aan schoon fruit verminderen.

In Saksen bestaan gewesten waar graan geteeld wordt, dat hoofdzakelijk tot zaai-zaad is bestemd, en daar bezitten de landbouwers zonder uitzondering biehallen die op wagentjes staan; eenige dagen vóór het bloeien van het graan brengt iedere landbouwer zijne biehal in het midden zijner velden.

Voor de bezitters van boomgaarden, velden, wijngaarden, wordt door de bieën vermeerdering van opbrengst bekomen.

Gemeen gedrag. — Een werkman van Ninove had aan pastoor Daens gevraagd ten zijnen voordeele iets te doen bij den bevoegden minister.

Hoe of op welke wijze Woeste kennis van dien brief heeft gekregen, blijft vooralsnu een raadsel.

Niettemin staat het vast dat hij aan dien werkman den volgenden Vlaamschen (?) brief heeft gestuurd, die eenige dagen geleden door pastoor Daens in de Kamer is afgelezen geworden:

« Mijnheer Daens kan niets doen, hij zal niets doen. Hij weet schelden, maar niets anders. In de Kamer is hij zonder invloed, en zijne redevoeringen zijn ledig. Gij en uwe vrienden moeten aan het volk toonen dat hij niets voor U krijgt. »

En zeggen dat die lieden allen denzelfden God van liefde en broederlijkheid dienen.

Ellende op school. — Het socialistisch blad van Seraing, L'Appel au Peuple, deelt onder den titel: « Ellende op school, » een drietal briefjes mede, gezonden aan de onderwijzers, waarin de ouders de reden opgeven, waarom hunne kinderen niet ter school zijn geweest. Wij deelen ze hieronder mede:

M...

Mijn zoon kon naar de school niet komen, daar hij geene kloefen had.

M...

Mijn kind was in de onmogelijkheid naar de school te komen, daar het niet te eten had.

M...

De ondergeteekende verklaart dat zijn zoon niet naar school komt, daar ik aan-

gedaan door vermin bedele Ik g

Hoe gev weer die in geleden! V en goed, m mede gepas

Overstro sie gelast m len er diene stroomingen werk geind Zij stelt ve rivier recht bouwen die mige plaatse watering on Zoohaast commissie dienst van b de studie de De studie ken wij voor terecht, als

Slotwe boer van I berg op, m niet gemak Een dien deken toe. — Wel b Ik dacht w ezel kon ge

Aar

Vi Na mijne ben, hebt g Wij socia geen diever wij wijzen u de overvloe armoede en Wij spre en recht. « gaan? » was brief stelde kan anders, genotsmidd ook gelukki zou er eene noodig zijn, leven. Wij gaa maken. Waarom wereld? Het gezo mensch wer De rijken gen de arme ons die niet Daarom ondernemer weten of er Geld, ge het eenige v Geheel d den, om in a dat zou de voortbrengs Ehwel da pas, in han wendighede Dat komt gaan het u Een fabri Met welk d afgevraagd, nen of gew Geenszin zegt: ik ste en nu moet dan uit die te trekken. Daartoe 1° Wein werken. 2° Liever ken als m kosten. 3° Zijne v 4° Zijn m 5° Den vervangen. Dat zijn hij kan bez is zooveel g Maar d nieuwe mel uitvindinge

gedaan ben van rheumatisme en daar-
door niet kan werken, mijn vrouw is
verminkt en mijn kind gaat ons brood
bedelen.

Ik groet u.

X..., diep ongelukkig!

Hoe geven die drie briefjes de ellende
weer die in sommige werkersgezinnen wordt
geleden! Verplichtend onderwijs is noodig
en goed, maar recht op voeding moet daar
mede gepaard gaan.

Overstromingen der Lei. — De commis-
sie gelast met te onderzoeken welke maatregelen
er dienen genomen te worden om de over-
stromingen der Lei te voorkomen, heeft haar
werk geëindigd.

Zij stelt voor verscheidene krommingen der
rivier recht te trekken; eenige bruggen te her-
bouwen die te nauw zijn; verbredening op som-
mige plaatsen; het maken van buizen van af-
watering onder een aantal wegen.

Zoohaast de minister het programma der
commissie zal goedgekeurd hebben, zal de
dienst van bruggen en wegen gelast worden met
de studie der ontwerpen.

De studie? God van den hemel, daar schrik-
ken wij voor. Binnen tien jaar komt er niets van
terecht, als men nog moet studeeren.

Slotwoord. — *Zeer beminnelijk.* — Een
boer van Ronse moest met zijne kar den
berg op, maar de ezel, die ze voorttrok, kon
niet gemakkelijk met de vracht weg.

Een dienstwillige wandelaar stak een han-
den toe.

— Wel bedankt, mijnheer, zegde de boer.
Ik dacht wel dat ik het moeilijk met éénen
ezel kon gedaan krijgen.

Aan de buitenlieden

Vrienden,

Na mijnen vorigen brief gelezen te heb-
ben, hebt gij mij moeten gelijk geven.

Wij socialistischen willen van U buitenlieden
geen dieven en moordenaars maken, maar
wij wijzen u op het onrecht dat bestaat, op
de overvloed en weelde langs den eenen en
armoede en zorgen langs den anderen kant.

Wij spreken tot u over menscheelijken
en recht. « Kan het in de wereld wel anders
gaan? » was de vraag die ik in mijn eersten
brief stelde, en het antwoord was: « Ja het
kan anders, er is genoeg van alle levens- en
genotsmiddelen, om alle menschen, dus u
ook gelukkig te laten leven ». Maar daartoe
zou er een andere maatschappelijke regeling
noodig zijn, dan degene waaronder wij nu
leven.

Wij gaan u dit trachten duidelijk te
maken.

Waarom werkt een mensch op de
wereld?

Het gezond verstand zal u zeggen: de
mensch werkt om te kunnen leven.

De rijken verstaan dat anders en zij zeg-
gen de armen leven om te werken en om voor
ons die niet werken veel geld te winnen.

Daarom ook houden zij in alles wat zij
ondernemen maar iets in het oog, dat is te
weten of er veel geld zal van komen.

Geld, geld, nog geld en altijd geld, dat is
het eenige wat zij kennen en verstaan.

Geheel de menscheit zou moeten arbe-
den, om in aller noodwendigheid te voorzien,
dat zou de spil moeten wezen waarop de
voortbrengst zou moeten draaien.

Eh wel dat groot punt komt er niet bij te
pas, in handel en nijverheid tellen de nood-
wendigheden des volks voor niemendalle.

Dat komt u zeker aardig voor, eh wel wij
gaan het u bewijzen.

Een fabrikant richt eene katoenfabriek op.
Met welk doel doet hij zulks? Heeft hij zich
afgevraagd, of er katoen te weinig gespon-
nen of geweven werd!

Geenszins dat gaat hem niet aan. Hij
zegt: ik steek 500 duizend fr. in mijn fabriek
en nu moet ik niets anders meer betrachten
dan uit die som de hoogst mogelijke rente
te trekken.

Daartoe zijn alle middelen hem nu goed.

1° Weinig loon geven en veel doen
werken.

2° Liever met vrouwen en kinderen wer-
ken als met mannen, omdat zij minder
kosten.

3° Zijne waren vervalschen.

4° Zijn mededingers slecht maken.

5° Den handenarbeid door mechanieken
vervangen.

Dat zijn al de verschillende middelen die
hij kan bezigen om zijn doel te bereiken dat
is zooveel geld mogelijk te winnen.

Maar daardoor komt het ook dat alle
nieuwe mechanieken, alle wetenschappelijke
uitvindingen gedurig tegen de werklieden

keeren. Natuurlijk 't zijn de heeren alleen
die er van profiteeren.

De mechanieken zouden kunnen dienen
om ons allen te verrijken, door meer, spoe-
diger en met minder inspanning meer over-
vloed te scheppen.

Welnu in onzen tijd dienen zij alleen
om menschen zonder werk te stellen en
slechter marchandise als vroeger af te
leveren.

En zoo komt het, dat hoe meer de werk-
lieden voortbrengen, hoe minder zij hebben,
het profijt is altijd voor de bezitters.

Is het op den buiten ook zoo niet gegaan?
Om maar iets te zeggen werd eene hectare
grond in 1840 verpacht tegen 60 fr.

De boer won zijn brood, hij vergaarde
een stuiverken.

Van zoo gauw de eigenaars zulks gewaar
werden, wat gebeurde er toen? De pachten
verdubbelden in evenredigheid dat de gron-
den in waarde klommen.

De boer had wel te werken, zijn land te
verbeteren, de opbrengst ervan te verdu-
belen, het water te draineeren, zijn zweet
en zijn vette in den grond te steken, dat was
al zeven om zeven, hij had zooveel appels
als peren.

Wen hij een stuk van 5 fr. meer, de
eigenaar kwam het hem met Kerstdag af-
halen.

Alzoo zijn de gronden in waarde verdub-
beld in de goede boerenjaren, dank aan de
zorgen van de landbouwers, en dezen heb-
ben er niets van geprofiteerd, of om niet te
overdrijven, de grondbezitters die niet
werkten gingen met 't leeuwenandeel weg.

Ik heb u dus bewezen dat geld winnen
het eenige doel is van het kapitalisme en dat
het zich niet bekommert om de noodwen-
digheden der menschen.

Een voorbeeld daarvan hadden wij in
Engeland, waar de landlords hunne bezit-
tingen van duizende hectaren herschiepen
tot weide- en jachtgrond, van den oogenblik
dat de pachten niet genoeg meer opbrachten.

En de pachters werden als honden de
straat opgejaagd.

Maar ik moest nog aantoonen dat er ge-
noeg op de wereld gemaakt wordt en nog
meer kan gemaakt worden om iedereen het
zijne te geven. Ik heb mij te ver laten mede-
slepen door u het wezen, de ziel van het
kapitalisme uiteen te zetten.

Het zal dus voor de toekomstige maal
zijn.

Uw vriend,
KAREL.

Briefwisselingen. Uit het Leyeland

Heer uitgever van « De Landbouwer », wilt
gij ook eens eenen brief van mij plaatsen in
uw door alle werklieden zoo geerne gelezen
blad? Ik tracht den toestand te schilderen
zooals die heden ten dage in onze gemeente
geschiedt.

Het zal zoowat 22 jaren geleden zijn, dat
te M... een nonnenklooster gebouwd werd,
werkelijk met het geld der armen. Ik wil u
verklaren hoe zulks geschiedde; 't was wraak-
roepend, maar toenmaals was dit alles moge-
lijk: de « Landbouwer » bestond nog niet.
Nu tertijs hebben wij, in den strijdpenning
of anders, aan gelijk welken brouwer maar
eens te verzoeken, bier te maken in plaats
van thee, en zijn zop wordt drinkbaar, en hij
legt zich nog drie of vier dagen ziek te bed
toe.

Wanneer wij nu eens zeggen dat er fabri-
kanten zijn die in hunne kelders winkels
houden om *patenteduik* te spelen, en die hun
werkvolk met winkelwaar betalen, zien wij
diezelfde fabrikanten 's anderdaags aan hun
volk zeggen, dat zij voortaan hunne waar
kunnen koopen waar zij willen. Niettemin
is en blijft « De Landbouwer » een slecht blad.
Het randt iedereen aan, tot de pastoors toe,
van welke niets te zeggen valt, maar die
nochtans veel verbeterd zijn sinds wij Staaf
nu en dan een haarken uitplukten.

Miet dat M... tegenwoordig een aardsch
paradijs voor de werklieden is, neen; er zijn
nog fabrikanten die hun werkvolk fr. 1,50
daags durven betalen voor 12 tot 14 uren
arbeid. Er zijn zelfs die eenigen hunner lie-
den, iedere week, boven de gewone dagtaak,
twee nachten door doen werken voor 50 fr.
in de maand. Er zijn er anderen die hunne
voermans vroeg en laat langs de baan leg-
gen, met eenen haring en 30 centiemen in
den zak. Zij rekenen dat die werklieden hier
en daar eene brok te peuzelen en een borrel
te erinken krijgen, almoezen, dus!...

Maar, mijn hemel! waar blijf ik nu met
mijn klooster?... Toen dit laatste nu ge-

bouwd werd, trommelde men al het manne-
lijk werkvolk van M... op, om er elk twee of
drie dagen gratis aan te doen werken.

Alle dwangmiddelen werden werkstellig
gemaakt om de arme dutsen hiertoe te be-
wegen, en het nonnenklooster rees omhoog;
de werklieden om godswil kregen niet eens
eene brok eten!... De pastoors lieten het
hun aan geen genever ontbreken, dat is
waar, maar dit was om hen dubbelen arbeid
te doen verrichten. Metsers en metsersdien-
ders, timmerlieden en hunne helpers gene-
ver doen drinken..., ik laat u oordeelen,
lezers!

Dank aan de rondgeschoorde almoezen en
den dwang op arme werklieden gepleegd,
geraakte het gebouw opgemaakt. De werk-
lieden, om godswil, werden beloofd dat het
klooster hen indachtig zou zijn wanneer
het eene daghuur kon te verdienen geven.
Heden is het eene rijke gemeenschap ge-
worden. Het is tot dagschool en pensioonaat
ingericht. Het heeft gronden aangekocht en
wordt om de 5 of 6 jaren vergroot. Het kan
dus eene daghuur laten verdienen, en weet
ge, lezer, hoe het de werklieden indachtig
is, die het om djezekens wil hebben helpen
oprichten? Bij elke vergroting van het ge-
bouw worden de schoolkinderen verzocht (?)
hunnen penning bij te brengen, terwijl de
werklieden hunne prijzen mogen gaan in-
dienen, waarvoor zij dit of dat werk willen
ondernemen...

Schandalig, hé, lezer! Nochtans de werk-
lieden gaan hunne prijzen indienen, want
men zou veel doen om eenen stuiver te ver-
dienen, maar het werk wordt altijd door
dezelfden verricht. Zijn dezen altijd onder
met hunne prijzen? Wij gelooven het niet,
maar het zijn vleiers, djezekens dieven! De
aanbestedingen zijn slechts oogverblind-
ingen...: het waardige werk van pastoors
en klerikale gemeenteraden.

Werklieden van alle kanten, roept met
ons:

**Weg met de Judassen! Leve de
socialisten!**

SINT-CORNELIS.

Oosterzele

Een feit welke aantoon van niet het
minste medelijden te hebben met arme werk-
lieden, heeft zich in deze gemeente voorge-
daan.

Bij een rijken heer, goed gekend omdat hij
een invloedrijk man is der katholieke partij,
verscheidene officieele posten bekleedt en
daarbij nog gekend voor feiten waarvoor
iedere inwoner hem met de vingers wijst, bij
die heer werkte sedert meer dan 30 jaren
een werkmans, welke hij over eenige weken
heeft zonder werk gesteld. Waarom? Omdat
die oude man niet meer in staat was een
nieuw werk te verrichten, welke hij nog
nooit gedurende al zijne jaren dienst heeft
moeten doen.

En gedurende die 30 jaren heeft deze
ongelukkige gewerkt 's zomers van 5 uren
's morgens tot 9 uren 's avonds voor zes stu-
ivers en 's winters voor vijf stuivers.

En nu dat die arme man afgewerkt is,
uitgeperst als eene citroen waar geen sap
meer in is, wordt hij op straat geworpen en
den honger prijs gegeven.

Ziedaar, buitenlieden, de handelwijze van
een rijken heer, en zoo zijn zij bijna allen in
stad en buiten. Van den oogenblik dat gij
door uwen arbeid de nietsdoeners hebt rijk
gemaakt, wordt gij voor uwe belooning
zonder werk en zonder eten gesteld.

En waar u dan gaan beklagen? Het is
een en dezelfde uitbuiterskliek welke meester
is en over al de machten beschikt, en hare
handelwijze heeft ons aangetoond
dat zij geene verbetering wil voor het
arbeidende volk.

Werklieden van stad en buiten, vereenigen
wij ons, daarin ligt de macht waarmede
men zal af te rekenen hebben.

Baelegem

Men schrijft ons:

Den 27 April laatstleden werden te Schel-
dewindeke al de Xaverianen bijeengebracht
om een nieuw vaandel in te huldigen; het
oude beviel niet meer.

Dit vaandeleest was enkel eene gezochte
gelegenheid om eens al de mannen van het
kanton samen te trommelen en hen eens
duchtig de les te kunnen spelen.

De moedige hoofdmannen van Baelegem
deden dan ook hun best om veel volk op te
trommelen. En dit gelukte; oud en jong,
krom en mank, 't was al op den gank, zooals
't spreekwoord zegt.

Maar vriend opsteller, onder die Francis-
canen van Baelgem zijn er veel, zeer veel
socialisten, en ik ben er eene van. Vader of
moeder, de vrouw of de zusters hadden ge-
zegd: toe, toe gaat maar mede, om 5 of
6 ure is alles afgelopen; iedereen moet een
kaarsken voor den duivel aansteken. Na dit
uur kunt gij nog al doen wat gij wilt.

Maar, vriend opsteller, ons hart heeft
niettemin gebloed op dat feest, en voorna-
melijk tijdens de redevoering, uitgesproken
door den pastoor van Scheldewindeke.

Zijne bedanking aan de maatschappijen
dat ging er door, maar dan viel hij van uit
den stoel der waarheid (?) uit op het verpes-
tend socialisme, waartegen wij met hand en
tand moeten strijden, omdat het met zijne
klauwen de brave christelijke menschen wil
aangrijpen.

Ge kunt denken hoe we ons zaten op te
kroppen, wij die voor onzen dank al die
scheldwoorden naar het hoofd kregen.

Ook wilde geen enkele van ons met die
bende terugkeeren en wij gingen naar His-
segem kermis, waar wij luidop vertelden wat
er ons voorgevallen was, onzen eed zwerend
dat men ons aldus niet meer zou vast gehad
hebben.

Wij zijn treffelijk, rechtzinnig, en ons ge-
drag is onbesproken; welnu, wij willen niet
geschandvlekt worden. Zonderling, de pries-
ters zijn mannen van orde en vrede, en als
er op den buiten tusschen de families of de
geburten ruzie komt, is dat doorgaans hun
werk.

Men zal ons geen appels voor citroenen
meer verkoopen, en wij zullen goed mede-
strijden, tot wanneer onze vrienden de socia-
listen triomfeeren en wij leven zullen in een
land van vrijheid en voorspoed.

Aanvaardt, enz...

Een Baelgemenaar.

Brokken en stukken

« De Kleine Landbouwer » noemt
Anseele een tandentrekker, omdat hij in 1894
in de Kamer een miljoen schadeloosstelling
vroeg voor de overstroomde Leieboeren, zon-
der daartoe de gewone pleegvormen in acht
te nemen. Volgens dat blad der rijke bloed-
zuigers had de voorzitter zeer bereidwillig (?)
gezegd, dat hij eene wijziging aan de be-
grooting van landbouw moest voorstellen.

« Wanneer heeft Anseele zijn voorstel
neergelegd? Nooit, nooit, nooit! » roept
het dompersorgaantje. En wij vragen tegen:
Waarom een voorstel in den bewust
zin, aangezien het geld op de begrooting
van landbouw moest genomen worden?
Ware dit niet geweest, aan den eenen ont-
trekken om aan den anderen te geven?

Maar als het maar voor te stellen was,
waarom deden de katholieken dit zelf niet?
Of liever, waartoe al dat ambas: gij kendet
den nood der overstromden en de middelen
om dezen ter hulp te komen, waren voor de
hand... Maar de goede wil ontbrak, hé? Gij
zat te lachen toen Anseele den droeven
toestand der Leieboeren afschilderde, en nu
komt gij hem verwijten met geen voorstel
tot schadeloosstelling voor den dag gekomen
te zijn...

Maar de boeren hebben de Landbouwer van
dien tijd gelezen en weten nog genoeg hoe
de spil in 't wiel zat... Zij zullen u vinden
op tijd en stond, huichelaars! vlasbaarden!

In de vastenbulle van dit jaar drukt
monseigneur Stillemans het verlangen uit
dat de geloovigen van zijn bisdom wat meer
zouden trouwen. « De mensch is niet ge-
schapen om alleen te leven! » zegt hij.

Het is op deze bijbelspreuk dat de pro-
testantsche dominés zich steunen om eene
vrouw te nemen. De roomsche priesters
lieten ze altijd onaangeroerd en het mag een
teeken des tijds heeten (de twintigste eeuw
belooft veel) dat zij er nu mede voor de
pinne komen. Nog een stootje, en er gaat
een verzoekschrift naar Rome, ondertekend
door onze vetbetaalde prelaten, om te beko-
men dat de priesters ook in familie mogen
leven...

Voor mannen die jaarlijks een goed 4,000
wagenwieltes van ons krijgen, kan dit nog
al schikken, maar voor iemand met een
wekelijksch gewin van fr. 3-90, waarvan
2 fr. moeten blijven staan voor pacht...
Wà blijft, monseigneur. Als de Kleine Land-
bouwer er soms mocht aan twijfelen, wij zullen
adressen opgeven...

Trouwen, monseigneur, geerne genoeg,
maar er is een maar bij..., namelijk hoe het
onze vrouw moet aanleggen om met fr. 1-90
eene geheele week hare keuken te voorzien

van rosbif, kalfvleesch, schapenbout, frican-
don, kiekens, visch, eieren, wijn, enz., te
veel om te melden...

Uit de bullemmande. — Toevallig
komt ons een oud nummer van het *Nieuws van
den Dag* in handen. 't Is dat van 4 oktober
1895. Onze oogen vallen juist op het einde
der rubriek: « Hier en daar », en ziehier
wat wij daarin lezen:

« *Rechtuit gebiecht.* — De *Etoile belge*, het
blad van de meerderheid der liberalen, ver-
klaart dat het ordewoord der geuzerij, nu
gelijk voor, blijft: De katholieken zijn de
bijzonderste vijanden!

Nu, gaat het *Nieuws* voort, dat gaat hun
aan. De liberalerij staat op het punt in het
socialisme te versmooren. De katholieken
alleen kunnen redding brengen. Willen zij
(sic) nu liever verdrinken dan zich door ons
op het droog laten brengen, dat is hare (sic)
zaak. R. I. P. »

Dat is waarlijk rechtuit gebiecht, zoowel
van de katholieken als van de liberalen...
Ge weet, lezer, toen ter tijd waren de
gemeentekiezingen aanstaande, en ge ver-
staat wat dat door ons op het droog brengen te
zeggen is....

O, die vijanden, die elkander uitmaken
als vischwijven, als er geen gevaar bestaat,
maar zich onderling op 't droog zouden hel-
pen, als er voor overstroming (van socia-
listische stemmen) te vreezen is....

**De dompers meenen nog altijd dat de
Boerenstand den veestapel samenstelt dien
zij er van gemaakt hebben. Nog immer
schetsen zij in hunne bladen toestanden van
vergeeringloosheid, benardheid en ellende die
onder een socialistischen bestuursvorm zou-
den in zwang zijn.**

Maar wat hun vooral in de oogen steekt,
is dat wij den stelregel van den H. Paulus
aannemen, die zegt: wie niet werkt zal
niet eten! Arthurken Verhaegen geeft dit
Maar te kennen in zijn brief aan den
Landbouwer: « Beslist de Staat, zegt hij, dat
Pieter of Jan van honger moet sterven,
omdat hij weigert aan de bevelen d'r socia-
listische dwingelanden te gehoorzamen,
Pieter of Jan zal bij niemand hulp, bescher-
ming en recht vinden, omdat iedereen dood-
arm zal zijn en de minderheid onder de
hielen zal liggen van de meerderheid. »

Rimramachtig argument, hé, lezer, en dat
reeds honderd en duizend keeren weerlegd
werd. Wij zullen er echter nog eens op
antwoorden:

Wie zal hier de Pieter of Jan, en welke
zullen de bevelen zijn die zij zouden weige-
ren uit te voeren? In den socialistischen
Staat zullen alle landgenooten gelijk zijn,
zoo voor het genot als voor den last. Als
Pieter of Jan zouden verlangen te rijden en
te wandelen, te smullen en te brassen, binst
dat hunne broeders (want volgens de katho-
lieken zelf komen wij allen van Adam en
Eva voort) naast zij zouden werken, wat
zouden ze verdienen?...

En voor wat's lands verdediging betreft,
indien Pieter of Jan eens liever jachtstoeten
in te richten, plezierreizen te doen, achter
honne bijzitten te loopen en legio andere
frazee en beestige werken te verrichten
hadden dan naast ons de wapens te dragen,
wat zouden ze mogen hebben?...

Toe, zeg ons dat Van Beveren ook zijnen
zoon vrijgekocht heeft. Maar, à propos, tus-
schen den zoon van onzen vriend en uwe
nietswaardige doorbrengers is een hamel-
dood verschil: Van Beveren koopt zijnen
zoon vrij omdat hij hem noodig heeft, omdat
zijn bestaan erom toe dwingt, terwijl de
zinken de bunnen maar vrijkopen, omdat
« soldaat zijn » tegemeen en te lastig is
« Indat die edelbloedige en fijnvellige » (g.kri-
stelijke de) heerjes daar met grove boeren-
zinken zouden moeten loopen en exerceeren.

Ji, Arthurken, gij kunt niet eens verber-
gen welke Pieters of Jans gij bedoelt, wan-
neer gij zegt dat de minderheid onder de
hielen der meerderheid zal liggen. Nu is het
de meerderheid die onder de hielen der
minderheid ligt, en dat er onder ons eens een
Pieter of Jan opsta die niet wil werken of
weigert aan de militieloting deel te nemen,
wat zal er hem geschieden?...

Vraagst aan onze ronddragers:
Schetsen uit de Geschiedenis van den Buiten. Echt
wonder van geleerdenissen uit de omstreken
van D. inze. door Thilo. Prijs 10 centimen.
Wie het werkje met den post verlangt te
ontvangen, sture 12 centimen aan het adres:
Samenwerkende Volksdrukkerij Vooruit,
Garenplaats, Gent.

STRIJDPENNING

Ten voordeele van De Landbouwer

Destelbergen. — Omdat de nachtegaal in de
Meulestraat zoo schoon kan schuifelen, 0,05. —
Omdat Piet in de Meulestraat niet meer mag
komen, 0,02. — Om 'at de lede van den Vrede-
kring tegen elkander niet meer zouden vechten,
0,05. — Omdat Charles Coppejagers tot 12 ure
in de he bergen niet meer zou zitten en ons
voorbeeld n geven, hé, 0,05. — De pastoor
« grootschaart » heeft een nieuwen vloer ge-
vraagd aan het gem'entebestuur, mispatat, hé,
0,05. — Verworpen met 6 stemmen tegen 1,
goed gehandeld vrienden, 0,05. — Een bravo
voor zulke mannen met zooveel moed, 0,05. —
En waaronder onze schepenen zijn, 0,05. —
Wanneer zullen de pastoorsgezinden beter voor
de belangen van onze ge'neen'e iets stemmen
en vragen, 0,05. — Charles, gij zoudt beter uwe
pijp rooken dan een sigaar, want dit gaat u niet
af, 0,05. — Omdat den boerenkinkel van een
pastoor zijne lippen niet meer zou laten hangen
als men voor St-Pieterspenning niet wil geven,
0,05. — Gij waart veel verstandiger om voor
onze afgesloofde boerenarbeiders te schoonen
voor een pensioen, 0,05.

Baellegem. — Omdat de bugemeester met
de socialisten zou willen blijven lopen, 0,10. —
Omdat den diner d'r eerste communie aan
Theophil den socialist zoo wel bevallen is,
0,05. — Omdat boer B. B. hem met Pietje Snot
wel zou amuseren, 0,05. — Omdat de burge-
meester niets m er zou doen met zijne turnemuts
op, 0,05. — Omdat de kleine champetter zoo
goed zijne exercice kon aan den steenen molen,
0,05. — Omdat het straatje zonder naam voort-
aan op 't dorp zoete melkstraatje zou genoemd
worden, 0,10. — Omdat de memme den ver-
plichtenden trouw van haren boezemvriend niet
meer zou tegenhouden, 0,05. — Omdat de
fabriekbaas voortaan Mijheer Benoit zou ge-
noemd worden, 0,05. — Al voor Lowie en niet
voor Tiest, omdat den pastoor op zijnen feest-
dag Lowie zou treffen bedankt heeft, 0,04. —
Omdat Tieste de kaza'keerder daar ook was,
0,04. — Omdat Tieste den naas'en keer ook een
dankje zou krijgen, 0,02.

Loochristy. — Mijne gewoonlijke gift, 0,10.
— Ik betaal mijn « Landbouwer », 0,05. —
Vrienden, volgt mijn voorbeeld, 0,10. — Een
vriend uit de Statiestraat, 0,10. — Wanneer
eene meeting te Loo, 0,10. — Laat ons zelf zien
naar eene plaats, 0,13. — Om lat ik te verden
ben over den vooruitgang, 0,10. — Ik betaal
mijn « Landbouwer », 0,05. — Met liefde, 0,05.
— Leve de socialisten, 0,10. — Van een niet-
kiezer, 0,10. — Waar een winkelier die altijd
geeft, 0,10. — Met de k'ezing voor de Kamer zult gij
de vrije mannen zien opkomen, 0,10. — Een
bloemist, 0,10. — Omdat men welkijks « De
Landbouwer » zou ontvangen, 0,05. Ik betaal
mijn blad, 0,05. — Nog enkel jaren propaganda
en de gemeente zal veranderd zijn, 0,10. — Van
eene jonge dochter in de Statiestraat, 0,10. —
Van een bloemist in de Statiesraat, 0,10. — De
uitdeeler's ontvangen strijdpennings, 0,20.

Cruyschaute. — Omdat de propagandisten
van den Lotelingskring zoo goed onthaald wor-
den op het kanton Cruyschaute, 0,30.

Landseender. — Omdat « De Landbouwer »
hier goede vruchten draagt, 0,05. — Om lat ik
navo ges zou krijgen die onzen strijdpennings
gedenken, een buitenwerker, 0,05.

Oosterzele. — B' het afgeven van « De
Landbouwer » op den Dries, 0,10.

Olse. — De leeuwen van Olse, 0,35. —
O, die rijke gulten met hunne dikke buiken, d'e
maken zooveel misbruiken van den arbeid van
den werkmán, 0,10. — Van een werkmán die
veel moet werken en slaan om zijne overdre-
vene pachten en lasten te betalen, 0,10. — On-
le b're zetten, 0,80.

Woutergem. — Omdat Hilla beschaamd is,
0,02. — Omdat Fr. P. al die vergerenissen met T.
niet m er zou geven, 0,02. — O, die R., 0,02. —
Omdat Fr. P. zou mogen weggaan van Myt-
man, 0,02. — Zou Hilla mogen meegaan, 0,02.
— Om lat zijnen hond met R. niet meer zou
meeloopen, 0,02. — Omdat er maar eenen bur-
gemeester zou zijn, 0,02. — Omdat Fr. P. bur-
gemeester is, 0,02. — Omdat R. haren sleutel van
het poortje zou verli z n, 0,02. — Ze zouden
kunnen eenen telefoon leggen, 0,02. — Omdat
de bok niet meer zou stinken als hij de gazet
leest, 0,02. — Omdat de bok o'k 'n keer uit zijn
kot zou komen, 0,02. — Omdat er wat min
kermis zijn bij R. en bij Fr. P., 0,02. — Omdat
de werkheden ook w'n zouden mogen drinken,
0,02. — Om lat R. het schaa'p zou mogen wach-
ten in den hof, 0,02.

Nederbeke. — Van een goeden vriend die
wenscht dat andere vrienden ook den strijdpen-
ning gedanken, 0,30. — Van eene brave vrouw
die h't goed meent, 0,12.

Bottelare. — Van twee landbouwers van
Bottelare, 0,10.

Syngem. — Verkochte bladen, 0,06. — Voor
den vooruitgang van het socialisme op den
buiten, 0,27.

Zulte. — Omdat zij de oude manneken meer
vleesch zouden geven dan achttien keeren pap,
0,10. — Zij zouden beter voor het werkvolk
rondgaan dan voor de heiligen, 0,10. — Een
zwingelaar die bij zijnen vader alleen woont, en
die van een marchand zijn werk k'ijst is voor
welke doen en die niet meer kan sch... van
armoed, 0,10. — Omdat den kotsier met
Celine zou trouwen, 0,10. — Omdat hij de man-

nen van den propagandaclub Gretry getraakteerd
heeft, 0,05. — De landheeren, 0,05. — Van een
zwijnelaar, 0,10. — Omdat gij allen een alma-
nak van de socialisten in uw huis zoudt hangen,
0,07. — Persoonlijke zet niet geplaatst, 0,60. —
Persoonlijke en onzedelijke zetten niet ge-
plaatst, 0,60.

Saffelare. — Een weinig moed in den ge-
meenteraad voor het bouwen eener nieuwe
school, 0,10. — Dat w' niet langer door de
plaag des tijds ons geld moeten zien opstrijken,
0,10. — Denkt aan den moeilijken strijd om het
leven, 0,10. — Verschillige huisgezinnen zou-
den een bestaan hebben, het gewonnen geld zou
onder den evenmensche verdeeld worden, 0,10. —
Nu wordt het gedragen waar het kloksen
luidt: breng er wat in, maar drag er niet uit,
0,10. — De landbouwer wordt langs om meer
uitgezogen en kan de werkmán half loon betalen,
0,10. — Wij, buitenlieden, na een jaar gewerkt,
gezwogen en gezweet te hebben, kunnen onze
schulden niet betalen, 0,10. — Nevens zien wij
het geld in coffres-forts verzamelen of met
schuppen door het venster werpen om aan
hunnén hoogmoed te voldoen, 0,10. — In de
landbouwcrisis die wij onderstaan verstompt
men ons in geduld om voor den hemel d'armoe-
de te verdragen, maar zij houden de weelde, 0,10. —
Om dit ongelijk te bestrijden als vrienden
van de waarheid en het licht sluiten wij ons aan
bij het socialisme, 0,10. — Van iemand die
« De Landbouwer » per post ontvangen heeft,
0,10. — Van een jongeling die een proces aan-
g'daan wordt om tegen een boom te waternen,
0,10. — Het zal op den duur komen met de
boomen van groote eigenaars als met de muren
van de stad, aan ieder rij boomen een agent, 0,10.

Beirvelde. — Verge en te melden, 0,05. —
Ik geef voor « De Landbouwer », 0,05. — Weke-
lijksche gift, 0,10. — Vooruit voor de groote
kiezing, 0,05. — Omdat ik dan ook kiezer
ben, 0,10.

Leutenhulle. — Mijne stem is voor u, socia-
listen en zal altijd voor u zijn, omdat ik zie en
oendvind dat gij voor de waarheid en recht-
vaardigheid strijdt. Leve het socialisme, de
partij der werkheden, 0,50. — Ik geef mijne
0,20 tot strijdpennings aan de socialisten die ik
ontvangen heb om voor de katholieken te kie-
zen, en ik had het gedaan, maar als het mij nu
spijt, parablu, die luiards die hun eigen zelve
beminnen en hunnén evenaasten niet, juist het
verkeerde van Christus leering, 0,20. — Omdat
alle verklieden moeten mededoen met die van
de stad, 0,05.

Mechelen. — Omdat er maar een fabrikant
op Mechelen is die aan zijne werkheden 1-80 fr.
per dag durft betalen, waarom geen 2 fr. gelijk
de andere fabrikanten, het is waarlijk eene
schande, 0,20. — Een Machelaar zegt: bij ons
regent het bijna nooit, maar het kan zoodanig
smuilen dat de straten schuimen, 0,10. — Juist
gelijk een heer zegt, ik ben katholiek, maar hij
kan zoo geweldig vloeken dat de straten dave-
ren, 0,10. — Maar wij zijn socialisten en wij zijn
er fier over, 0,10. — Ten voordeele van « De
Landbouwer », 0,10. — Voor 't gazettendrager-
ken uit de Capucienestraat, 0,10. — 't Is toch
zoo een judas, overdrager en hemeldragonder,
0,08. — Wij we en wel dat hij duikse weg mag
spelen acht r een n'jverheidsgezicht tegen den
bestenhof, 0,12. — Ja, ja, nog met een jong ...
0,12. — Ik ben kontent dat ik eene weegschaal
heb, 0,10. — Ik zal thans mijn vleesch kunnen
wegen als ik er te kort heb gelijk er nog gevaren
zijn, 0,10. — Och Heere, die man mag alles
doen, hij heeft permissie van Staf, 0,10.

Handelsberichten

Wekelijksche Markten

(N.B. — De markten, waarachter deze (v) letter
staat, worden daags te voren, en die met deze (w)
letter, daags nadien gehouden, indien zij op een
heiligendag vallen.)

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Dendermonde (vee, wild, vogel), Gee-
taardsbergen. — **Dinsdag Gent** (kiekens), — **Woens-
dag Gent**, Lokeren, Rons (v). — **Donderdag St-Niko-
laas** (v), Wetteren. — **Vrijdag Gent**.

II. West-Vlaanderen

Maandag Ghistel, Kortrijk. — **Dinsdag Brugge** (v)
(hoornvee). — **Donderdag Brugge** (v) (schaap, kalv.,
huid, roet). — **Zaterdag Roesselare** (om 2 ure), Ware-
gem (v), Ieperen. — **Alle Maandagen vellenmarkt**, in
het slachthuis, te Kortrijk.

III. Antwerpen

Maandag en Woensdag Antwerpen. — **Dinsdag Lier**,
Schelle (v), St-Amands (Puurs) (v). — **Donderdag Lier**,
Mechelen (v) (Neckerspoel). — **Vrijdag Mechelen** (v)
(Neckerspoel). — **Zaterdag Mechelen** (v) stad.

IV. Brabant

Maandag Geldenaken, Leuven, paard en vee. —
Dinsdag en Vrijdag Thienen. — **Woensdag Diest**, Wa-
ver, hoornvee. — **Donderdag Hal** (v), Overijssche.

V. Limburg

Dinsdag Hasselt (v) hoornvee. — **Donderdag Ton-
geren.** — **Vrijdag Hasselt** (v) kalveren. — **Zaterdag**
St-Truiden, Tongeren.

A. Boter-, Eieren- en Groenselmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag. — Te Gavere, Knesselare (groensel),
Maldegem, Oosterzele (v), St-Gillis-Waas.
Dinsdag. — Te Assenede, Berchem (v) (aardappe-
len), Beveren (v), Bottelare (v), Caprijke. Cruys-

hautem, Lede, Ninove (v). Somergem, Sottegem (v),
Waasmunster (v), Watervliet (groensel), Zele.

Woensdag. — Te Aalter (v), Deinze (v), Herzele,
Kieldrecht, Lokeren, Nederbrakel, Oordegem (v),
Ronse (v), Waarschoot, Wijngheene.

Donderdag. — Te Buggenhout (boter), Loochristy (v),
Wetteren.

Vrijdag. — Te Baasrode (v), Gent, Ledeberg, Ni-
nove (v), Sinay (v), Temeche.

B. Allerlei waren

I. Oost-Vlaanderen

Maandag, Geeraardsbergen, Maldegem, Rupel-
monde, Swevezele. — **Dinsdag Somergem**, Zele. —
Woensdag Deinze (v) (zwinkelalotten), Herzele,
Nederbrakel, Ronse (v), Wijngheene. — **Donderdag**
Audenaarde (v), Denderhoutem, Eecloo (v), St-Niko-
laas (v). — **Vrijdag** Geeraardsbergen, Gent (bloemen,
vogels, honden, konijnen), Ledeberg, Temeche. —
Zaterdag Aalst, Hamme (eetwaren), Lebbeke (v),
Nederbrakel, Sijngem. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Alveringe, Kortrijk. — **Dinsdag St-Denis**.
— **Woensdag** Meulebeke, Thourout, Veurne (v). —
Donderdag Staden, Watou (v). — **Vrijdag** Ardoye,
Handzaeme, Oost-Roosebeke (v), Poperinge (v),
Ruyssede. — **Zaterdag** Isegem, Lichtervelde, Mee-
nen, Waregem (v).

III. Antwerpen

Dinsdag Schelle (v), St-Amands (Puurs) (v). —
Vrijdag Antwerpen. — **Zaterdag** Mechelen (v), Turn-
hout.

IV. Brabant

Dinsdag Assche (v), Galmaarde (v). — **Woensdag** en
Zaterdag Diest.

V. Limburg

Woensdag en **Zaterdag** St-Truiden.

C. Ellegoederen en Kleedingsstukken

I. Oost-Vlaanderen

Dinsdag Gent (oude kleeren), Somergem, Sotte-
ghem (v), Zele. — **Woensdag** Deinze (v), Wijngheene.
— **Donderdag** Steenhuyze-Wijnhuysen. — **Vrijdag**
Gent, Ledeberg, Temeche. — **Zaterdag** Gent (oude
kleeren), Lebbeke (v), Nazareth. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Blankenberge Oostende (v). — **Woensdag**
Meulebeke. — **Donderdag** Harelbeke (v), Oostende (v),
Staden, Ternath (v). — **Vrijdag** Ardoye, Blanken-
berge, Handzaeme. — **Zaterdag** Isegem, Oostende (v),
Waregem (v). **Zondag** Waasten.

III. Antwerpen

Dinsdag Breendonck (v). — **Donderdag** Boom (v).

IV. Brabant

Dinsdag Galmaarde (v), Londerzeel (v). — **Woens-
dag** en **Zaterdag** Diest.

E. Verkenmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Geeraardsbergen. — **Woensdag** Deinze (v),
Ronse (v). — **Zaterdag** Nazareth.

II. West-Vlaanderen

Donderdag Brugge (v) vette, Ternath (v). — **Vrijdag**
Handzaeme. — **Zaterdag** Brugge (v) magere, Lichter-
velde, Waregem (v).

III. Antwerpen

Donderdag Putte (arr. Mechelen). — **Vrijdag** Ber-
laer, in den winter. — **Zaterdag** Mechelen (v), Turn-
hout.

IV. Brabant

Dinsdag Londerzeel (v), Opwijk, Thienen. —
Woensdag Diest, Waver.

V. Limburg

Dinsdag Hasselt (v). — **Woensdag** en **Donderdag**
Tongeren. — **Vrijdag** Bree, Lanaken. — **Zaterdag**
St-Truiden.

F. Vlasmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Dinsdag Zele. — **Woensdag** Deinze (v). — **Donderdag**
Buggenhout. — **Zaterdag** Stekene (v).

II. West-Vlaanderen

Woensdag Meulebeke. — **Zaterdag** Waregem (v).

III. Antwerpen

Maandag Bornhem. **Dinsdag** St-Amands (Puurs) (v)
— **Woensdag** Putte (arr. Mechelen).

IV. Brabant

Dinsdag Galmaarde (v). — **Zaterdag** Malderen (v).

G. Graanmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Dendermonde. — **Dinsdag** Beveren (v),
Lede, Sottegem (v), Watervliet, Zele. — **Woensdag**
Nederbrakel. — **Donderdag** Buggenhout. — **Vrijdag**
Gent. — **Zaterdag** Lebbeke (v), Nazareth, Neder-
brakel. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Kortrijk. — **Dinsdag** Nieuwpoort. —
Woensdag Ansegem (v). — **Donderdag** Harelbeke (v),
Ternath (v). — **Vrijdag** Nieuwpoort, Poperinge (v).
— **Zaterdag** Avelgem, Brugge (v), Isegem, Rous-
brugge, Haringhe, Waregem (v).

III. Antwerpen

Maandag Bornhem. — **Dinsdag** St-Amands (Puurs) (v).
— **Donderdag** Boom (v). — **Vrijdag** Antw., Duffel (v).
— **Zaterdag** Lier, Mechelen (v), Turnhout.

IV. Brabant

Maandag Geldenaken, Leuven. — **Dinsdag** Gal-
maarde (v), Huidenberg (v), Londerzeel (v), Opwijk,
Perwez, Terzuuren, Thienen. — **Woensdag** Diest,
Merchtem, Vilvoorden. — **Vrijdag** Leuven, Perwez,
Thienen. — **Zaterdag** Diest, Hal (v), Vilvoorden.

Gent, Samenw. « Volksdrukkerij », Garenplaats, 9.

Bert

REI
ADMIN
G
GARE

Ongete
worden
Bericht
stakingen
moeten d
eeniginge
zijn.

Men abom. z

De hon

Het slu
ineens een
en heton
tische sam

De pers
te scheld
onlusten v
aan het ge

Deze red
blad *LEU*
steekt, zeg
lijk schade

Dat is i
het is nie
van zich o

De ramp
sterachtig
Het lot

1300 werk
sonen — l
van de zak

Hetzij d
stuurder d
Hetzij d

zich terug
te hebben
Hetzij d

hoogte fina
Hetzij d
uitvinding

werkwijze
Hetzij d
man, onde

een werkt
heid besa
Hetzij d

schermend
voor de vr
Ehwell te

of eenenke
der, een r
hooge fina

ingenieur,
onbewuste
duizende e

zak te doe
Aldus v
schendbar

Het leve
lijkheid va
gen van ee
lot. Dit is

Is een s
zelfs onder
Nu reeds

sch regier
eene ander
belemmere
driet of w

blijven zon
werkheden
Het verl

onbeduide
solidaritei
De ram

arbeiders
In elk g
regering

De Staat
subsidien
ziekten, v

nield word
Wij zull
stem op d
den met v

element v
aangezien
ken aan hu

De l
De nieu
land